

באולם המוזיאון, בתל-אביב הרחוקה-הרחוקה, הוכרו על הקמת מדינת ישראל. קולו הרג שני של ראש-הממשלה החדש בקע מתוך המקלט: תודה לנחות המגן... תקווה של דורות... המאבק לא נסתיים...

איסר ברסקי לא שמע את הגאון. הוא עמד, בי איתר שעה. באחד האהלים, מרחק כמה מאות צעדים מחדר-האוכל של הקבוצה. הוא היה חבוש כובע פלדה, מכוסה רשת-הסוהא ירוקה, חמוש ילקוט-גב, חגור, רובה.

מולו עמדו 30 בחורים. פני רבים היו חזורים — טירונים חדשים, שזה יהיה קרבם הראשון. האחרים ניסו להתלוצץ, כדרך חותיקים, לפני הקרב. הכל ידעו: מאורעות רבים יכולים לקרות בקרב, אולם העיקר הוא המפקד. והמפקד הוא בחור נהדר — לא פונו, לא קל-ידע, גם לא פחדו המתבלבל בסכנה.

איסר הרגיש בכל הדברים האלה, שלא נאמרו, אך ריחפו באויר, עברו מלה ללה, כדרך מחשבות חיילים בטרם קרב. הוא עמד לפניו, כשפניו צעיר רות, כמעט ילדותיות. אך רציניות כפני נער, שהוכר רח להתבגר לפני זמנו. הוא מסר את פקודת המבצע, הסביר את הפרטים, הורה הוראות אחרונות, בדק את הנשק.

בהינתן האות, עלו הבחורים על מכונית-המשא. איסר עלה אחרון. באותה שעה עוד טיטר הקול ברדיו, בחדר-האוכל. איסר לא שמע אותו. הוא נסע, עם אנשיו, כדי לצרף כפר הטו, שאיש לא שמע את שמו, למדינה שהוא לא ידע כלל, כי הוקמה.

איסר ברסקי לא נשם את אויר המדינה ימים רבים. ביומה ה-29 של המדינה נפצע איסר ברגלו, באחד הקרבות המרים ביותר. לפניו עמדו הטנקים, התור תחים של המצרים; מעליו חגו מטוסיהם. מאחוריו, מרחק 35 ק"מ, היה ביתו שבחולון. בין הטנקים ובין הבית עמד איסר ואנשיו — מצויידים ברובים, סטנים, מקלעים קלים.

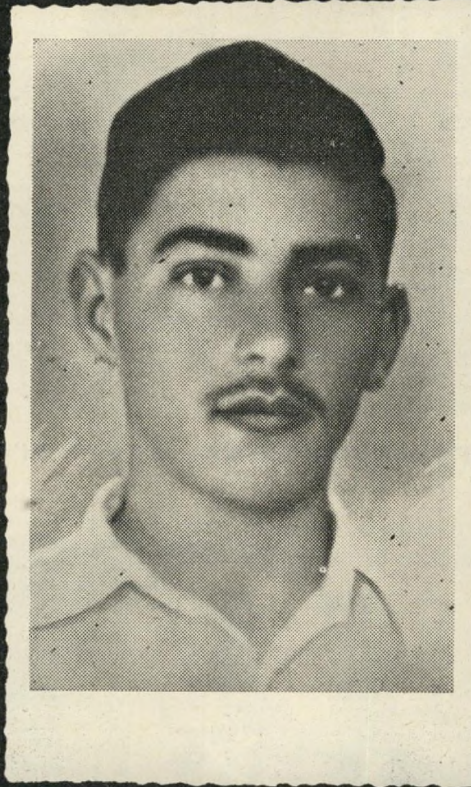
לולא חסם המקרה העיור של הקרב את הדרך לאותו משלט, היה איסר חי וזיום במדינה, פועל צנוע בבית-חרושת, או פקיד שקט בבנק. אולם המכונית, שהוועקה באלחוט, ויצאה אל המשלט כדי להחזירו, נתקלה באש המצרים המתקדמים, חזרה כלעומח שבאה. איסר עבר את דרך העינויים אל תחנת האיסוף על גב חבריו ואנשיו. הם נשאוהו בנסיגתם, כשהמצרים דולקים אחריהם בפירצה ש' הובקעה בחזית.

כשהגיע איסר, כבר היה מאוחר. הפצע היה מורעל. ביום ה-43 של מדינת ישראל פרחה נשמתו. פניו היו רציניות, צעירות, כמעט ילדותיות.

איסר ברסקי חי בעולם הזה 19 שנה, 4 חדשים, 14 יום. הוא לא היה צעיר יוצא מגדר הרגיל. הוא לא היה שונה מאלפי איסרים אחרים. הוא היה בן-אדם. הוא נולד בחבלי אמו, ככל האחרים; הרעיד את לב אביו, כשזה התזיקו בפעם הראשונה בידיו. הוריו, אנשים פשוטים, טיפחוהו וגידלוהו, כשם שעשו זאת רבבות אנשים פשוטים אחרים. הם הביטו בו בגאווה, כש' הלך בפעם הראשונה לבית-הספר; הם ראו בשמחתו, כשלבש בפעם הראשונה בג' די פורים; הם שמעו את קריאותיו, כשעלה בפעם הראשונה על אופנים, נפל ועלה עליהם בש' גית.

הוא לא היה גיבור, גם לא אדם רומנטי. ככל חבריו הצ' טרף לתנועת-נוער, ככל חבריו נשא דגלים בחגיגות, ככל חבריו התגיס לגדנ"ע ולחי"ש. כששמע ברדיו, כי עצרת אום-החליטה על

איסר ברסקי:

האחר!

שזוהי פקודה, לפי סעיף כך וכך, וצפוי לו עונש מאסר אם יישאר בבית.

הפקודה, שהציעה את איסר בדרך-חייו החד-כיוונית, שהובילה אותו בעקביות אכזרית מעריסתו עד גבעה 69 הקרחה — פקודה זו לא באה מן החוק. היא שכנה לה, אישם, בתוכו. הוא נהג כפי שנהג, כי לא יכול, בכלל, לנהוג אחרת. כי כך היה נאה לנהוג.

לכן היה תוכן לחייו. מעולם לא היתה עולה על לבו שאלה: לשם מה אני חי. לוא נשאל, מהם האידיאלים שלו, היה שותק, פן ייחשב פטפטן, מר' ביוץ ציונות. אולם באותה פניה, בתוכו, שכן גם אי-דיאל זה, והוא היה מעורפל, לא-מוגדר ובכל זאת ברור כל כך לו ולכל חבריו.

לא היה זה אידיאל צנוע. איסר ברסקי לא היה צנוע כשתב, דברים מעצמו, גם לא כשתבע אותם מאחרים. היה זה אידיאל גדול מאד, מקיף מאד, ולא קל היה לספקו בפראזות, בסמלים גבוהים, ברומנטיקה זולה. איסר ו... ריי היו תמימים. אך היה להם נוהג מטריד להבחין בגיבוש, של פרא' זות, לרדת בבטחון יסודי אל שורש הדברים, אל תמצית החיים.

כל זה נראה, היום, כעבר רחוק מאד. כל זה נשכח — מזמן.

כל זה נראה, היום, כדברים בטלים שעברה תקו-פתם. דברים שהיו שייכים, אי פעם, לימים בהם היינו צעירים, תמימים, ילדותיים מדי. מי זוכר את איסר ברסקי? מי זוכר את האיכרים הרבים?

ההורים. כיצד ישכחו הם?

האחים. האחיות. וברגעים של בדידות, מעבר לציניות החיצונית: החברים. אותם ששרדו.

אולם כל האחרים. אותם מאוח האלפים, אשר כל מה שיש להם, מידי איסר קיבלוהו — האם דרושה להם פקודה, צו ממשלתי, יום זכרון רשמי, למען יזכרוהו?

ובכל זאת, היום הזה, יום צהלת המונים, יום הולדת המדינה: יומו של איסר הוא.

לא יומם של שרים, לא יומם של מנהיגים, לא יומם של מצביאים.

יומם של חיילים קטנים, אפורים, נשכחים.

כי הם היו — המחיר.

והם באים לתבוע — את התמורה.

לא בדברי הלל ושבחים — לא רצה בהם איסר בחייו, יכול הוא לוותר עליהם במותו.

גם לא ברגשות אבל קודר, צער ממאיר, אין מת-אבלים על אדם כמו איסר.

החוב המגיע לאיסר גדול יותר, יקר יותר, כבד יותר עד אין ערוך. כי חוב של אידיאלים הוא, חוב של ערכי-אמת, חוב של מעשים.

היום משוטט איסר ברחוב — הוא, האחד, והרבים-הרבים האחרים.

משוטט, מסתכל בהמונים הצוהלים,

רואה ואינו-נראה, ובלבו, שעמד מ'

הלום, השאלה הגדולה האחת:

האם היה כדאי?

ויחזרו על שאלה זו, ביראת-קודש, בכנות

אכזרית, ההורים, החברים.

האם היה כדאי?

כן, איסר רצה במדינה. רצה בה בכל חום לבו. ולוא

נשאל היום, גם היום, היה עונה באותה פשטות מוחצת:

כן, למענה היה כדאי למות.

כי המדינה, כמסגרת לחיי חרות, כמשחררת משלטון זר, היתה

הצליל הראשון באותם געגועים מעורפלים, שהרעידו את מיתרי ליבו.

הוא, איסר, לא יזולל במדינה. הוא, שחי בה רק 43 יום, יבין מה רבות האפשרויות

הגלומות בה.

אולם הוא ישאל, ויתבע: איווהי מדינה? מה רוחה? מה החיים בה?

האם היא מכשיר לטוב, או לא? האם היו בה אורחיה לאנשים טובים יותר, טהורים

יותר, מושלמים יותר — או לא?

ההכניסה המדינה תוכן לחיי האדם?

הקמת המדינה, שמח ככל חבריו. וככל חבריו לבש, למחרת היום, את בגדי החאקי הפרטיים שלו. כששכב בעמדה בתל-א-ערש, לא חלם שהוא עושה היסטוריה, ולוא אמר לו מישהו, שהוא גיבור לאומי, היה מושך בכתפיו, מסתכל בו בעינים תמהות.

בחור פשוט. ואם היה בו משהו מיוחד במינו — הרי זה רק מפני שכל דורו היה מיוחד במינו, דור שלא היה דומה לו לפניו. ואולי גם לא יהיה דומה לו אחריו.

שכן כל הדור הזה, שהעמיד מתוכו את אלפי החיילים הקרביים האפורים, לוחמי כל החזיתות, גדל בתנאים מיוחדים לו. והתנאים עיצבו את אופיו.